

Любов ОСТАШ

ДО ПИТАННЯ ПРО ВАРІАНТНІСТЬ ОНІМІВ

Розглянуто паралельне функціонування фонетичних і словотвірних варіантів власних особових імен, прізвищевих назв, ойконімів у писемних пам'ятках XVI–XVII ст. Ці варіанти переважно стосувалися однієї і тієї ж особи або одного об'єкта. В алфавітному порядку подано низку прикладів таких варіантів (з контекстом і паспортизацією), почерпнутих із різних пам'яток, які репрезентують різні регіони України:

Ключові слова: історична ономастика, варіант, ім'я, прізвищева назва, ойконім.

Варіантність онімів у писемних пам'ятках XVI–XVII ст. виступає досить звичним явищем. У лексикографічній праці його помітити важко, оскільки рестрові слова не завжди пов'язані між собою (інколи це зумовлене науковим рівнем і досвідом укладачів, деколи залежить від мети і завдань словника). Скажімо, подані в одному зі словників в окремих словникових статтях імена *Захарашь*, *Захарияшь*, *Заха(р)яишь* із Реєстру Війська Запорозького 1649 р., вжиті для іменування різних носіїв, в інших тогочасних писемних пам'ятках могли вживатися (деколи навіть в одній і тій самій пам'ятці) для ідентифікації однієї і тієї ж особи. Більше дає розгляд окремих пам'яток (напр., різних ділових документів – описів, інвентарів, реєстрів та ін.), у яких можна простежити вживання навіть на невеликому часовому зрізі того чи іншого імені, прізвищевої назви або топоніма. Часто це варіанти імені, які є різними при ідентифікації різних людей. Це дає змогу виявити велике багатство народних варіантів в українській антропонімії певного періоду. Однак у писемних пам'ятках XVI–XVII ст. інколи трапляється і так, що одна й та сама особа ідентифікується різними фонетичними або словотвірними варіантами. Наприклад: 1. По(д)даные... з села ' на(ц)ко[в]сць на (и)ме *И[ва](н)ко Р[Ѳ]ы(и)*, Па(в)ликъ сы(н) *Ива(н)ко(в)*, Курило з³(т) того (ж) *Ива(н)[ка]*, Гара[си](м) *Шипо(в) сы(н)*, з жонами,... з детми, с ко(н)ми... и зо всіми має(т)ностями своїми до (и)ме(н)³ *вм(с). ме(с)та Жо(р)нищъ... прочь Ўтекли* [Вінниця, 1601 р. ДБВ: 793].

2. Зь села ' на(ц)кове(ц)... збеглыє по(д)даные с помененого села до мѣста... Жо(р)нищъ на (и)ме *Ивашка Р[Ѳ]я*, Павлика сына *Ивашкового*, К[Ѳ]рила, зятя того ж *Ивашка*, Гарасима *Шипового с[Ѳ]а*

[Вінниця, 1602 р. ДБВ: 807].

Паралельне вживання фонетичних і словотвірних варіантів в українській ономастиці трапляється протягом тривалого часу і сягає своїм початком у попередні століття. А якщо врахувати особливості української орфографії різних століть, то така варіантність досить часто заважає сучасним етимологам вивести єдине джерело походження того чи іншого варіанта. Як приклад, звернемо увагу на кілька можливих варіантів походження імені *Ивона* з Реєстру Війська Запорозького 1649 року [Р: 150, списки Уманського полку]: *Ивона* Перехриста: “**Ивона** І. Походження: а) від церк. імені Іона [ЛБ: 213]. На укр. мовному ґрунті для уникнення незручності у вимові двох голосних підряд з’явився вставний приголосний **в**; б) фонетичний варіант від імені Іван, утворений за допомогою суфікса-флексії **-а**: *Ивон* + **-а** → *Ивона*; б) фонетичний варіант від імені Івана (див.) (перехід **а** в **о** трактуємо як гіперизм); пор. суч. розм. варіанти від імені Іван: *Івон*, *Івончо*, *Івонцьо* [Тр: 145], а також прізвиська *Івон*, *Івоник*, *Івоніон*, *Івонча*, *Івончак*, *Івончик*, *Івонюк*, *Івоняк* та ін. [Тр: 146]; в) усичено-суфіксальний дериват від церк. імені Іва: *Ив[а]* + суфікс **-он** + суфікс-флексія **-а**; пор. прізвиське *Ивосо*: *Ив[а]* + суфікс **-ос-** + суфікс-флексія **-а**.

Така велика кількість можливих джерел походження цього імені пояснюється тим, що і в минулі століття у писемних пам’ятках інколи могли траплятися як офіційні багато варіантів того чи іншого імені. Наприклад, у різних документах початку XV ст. пан радний Іван дворник Сучавський (на думку О. Однороженка, він мав мішане русько-волицьке походження) іменувався так: *в±ра Іоана* дворника; *в±ра пана ’ана* дворника С^Учавского; пань *Оана* дворникъ; *в±ра ж^Упана Іона* дворника; *в±ра жоупана ’на* дворника Соучавского; пана *Ивана* дворника; пань *Іона* дворникъ С^Учавскы; пань *’ана* дворникъ; пань *Вана* дворникъ; пань *Вань* дворникъ; *в±ра пана Ван±* дворника [Однороженко: 89]¹.

Значно більше можливостей виявити варіантність онімів при розгляді більшої кількості пам’яток. Тому ми поставили собі за мету зробити вибірку таких варіантів із максимально доступної кількості пам’яток. Нижче подаємо низку прикладів із кількох пам’яток, які репрезентують різні регіони України:

¹ Осташ Р. Українські особові імена середини XVII століття як об’єкт лексикографії. 10 / Роман Осташ // Діалектологічні студії. 8: Говори південно-західного наріччя / Відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАНУ, 2009. – С. 294–295.

Імена

Бакумъ – Бокумъ: *Бакумъ* Миха(и)ленко [Лохвиця, 1654 р. ЛРК: 26] — *Бокумъ* Миха(и)ленко [Лохвиця, 1654 р. ЛРК: 26].

Василей – Василь: дворенин господарський пань *Василей* Мацкович [Луцьк, 1565 р. АЮЗР 8/VI: 165] — она того листу от дворянина господарского пана *Василя* Мацкевича не брала [Луцьк, 1565 р. АЮЗР 8/VI: 165].

А потомъ сегодня в неделю порану тотъ же дворянин господарський пан *Василей* дал листъ господарський старшому бурмистри места Луцкого *Василю* Щетинце [Луцьк, 1565 р. АЮЗР 8/VI: 165] — Которого листу... тотъ *Василей* Щетинка выслушавши, и в себе тот листъ господарський оставиль [Луцьк, 1565 р. АЮЗР 8/VI: 165].

за прыданъем его милости Тихну а *Василю* Васильевичом Радовицкимъ [Володимир, 1570 р. АЮЗР 8/VI: 312] — Тихно а *Василей* Радовицкий [Володимир, 1570 р. АЮЗР 8/VI: 312];

Гри(н)да – Гриць: *Гри(н)да* фило(в) [Одрехова, XVI ст. Карт.] — паралельно та ж сама особа іменується варіантом *Гриць:* *грищеви* и си(м)кови филове(м) [Одрехова, XVI ст. Карт.].

Захарий – Захаріашъ – Заха(р)яишъ – Захарияишъ – Захарьяишъ: Ёрожоны(и) пань *Заха(р)яишъ* Петровичъ Ди(д)ковъски(и) [Житомир, 1635 р. АЖГУ: 129] — Я, *Захарияишъ* Петрови(ч) Ди(д)ковъски(и) [Житомир, 1635 р. АЖГУ: 129] — в справе пана *Захарьяиша* Петровича Дѣ(д)ковъского [Житомир, 1635 р. АЖГУ: 131] — бы(л) на справе и потребе пна *Заха(р)яиша* Ди(д)ко(в)ско(го) [Житомир, 1635 р. АЖГУ: 129]; чере(з) Ёрядника своего немировского пна *Заха(р)яиша* Ро(з)ноши(н)ского [Брацлав, 1590 р. ДБВ: 504] — па(н) *Захарияишъ* Ро(з)ноши(н)ски(и) [Брацлав, 1595 р. ДБВ: 611]; *Zacharij Sawkowicz* [Богуслав, 1779 р. АЮЗР 6/II: 213] — *Zachariasz Sawkowicz* [Богуслав, 1779 р. АЮЗР 6/II: 219].

Ива(н)ко – Ивашко: на (и)ме *И[ва](н)ко Р[Ѹ]ы(и)* [Вінниця, 1601 р. ДБВ: 793] — на (и)ме *Ивашка Р[Ѹ]я* [Вінниця, 1602 р. ДБВ: 807].

Іванъ – Іванъ: По указу его мл(с)ти пна *Івана* Гамалѣї, сотника лохвицкого [1720 р. ДНРМ: 124] — *Іванъ* Гамалѣя, сотникъ лохвицки(и) [1720 р. ДНРМ: 126].

Ілля – Іляи: Пану *Ільѣ* Новицкому, польковникови комонному [Батурин, 1685 р. Ун.: 807] — Пану *Іляшу* Новицкому, польковниковѣ комонному [Батурин, 1685 р. Ун.: 811].

Конъдра(т) – Ко(н)драти(ѵ): тотъ *Конъдра(т)* [Лохвиця, 1654 р. ЛРК: 31] — тот *Ко(н)драти(ѵ)* [Лохвиця, 1654 р. ЛРК: 31].

Левон – Леон: *Левон* Стаскович, мешанин стародубовский [1693 р. ВКДГМ: 949] — На майстратѣ их црского пресвтлого влчства Стародубовском... *Леон* Стаскович доброволне признал

[1693 р. ВКДГМ: 952].

Константий – **Костя** – **Костий** – **Костантий**: мы, звы(ш) поменѣ(н)ны(й) Супърунъ и *Коста(н)ти(й)*, того Гри(ш)ка, жону и дѣтѣ(й) его вы(ч)ными часы квитиѣ(м) [Лохвиця, 1656 р. ЛРК: 83] — ѿ тую справу *Костя* и Супруна Нѣжина [Лохвиця, 1656 р. ЛРК: 83]; пн *Константий* Пригара, новгородский мешанин [1693р. ВКДГМ: 956] — заарештовано за его, позванного Івана, мелника, коня пна *Костя* Пригари [1693р. ВКДГМ: 956] — пн полковник... так судил справу: наказал позванному в Злобинѣ о арешт справитис самому, а ему, пну *Костантию* Пригарѣ, на тот час вчинити досит [1693р. ВКДГМ: 956].

Ма(с) – **Масюкъ**: *Ма(с) борисовичъ пинчукъ* мѣ(л) фа(р)бы фунто(в) по(л) ѿ [Берестя, 1583 р. Мит. кн.: 32 зв.] — *Масюкъ борисѣ(й)ковичъ пинчукъ* [Берестя, 1583 р. Мит. кн.: 63-63 зв.].

Меле(х) – **Мелешко**: па(н) *Меле(х) Васи(л)ѣви(ч) Бара(н)*, земени(н) зѣ(м)ли Кие(в)ское, и(з) сѣ(б)ро(м) свои(м) пѣо(м) Тито(м) ’нофрѣевичо(м) [1595 р. ККПС: 61] — па(н) *Мелешко Бара(н)* з сѣбро(м) свои(м) Тито(м) [1595 р. ККПС: 63] — за жалобою *Мелеха Барановича* [1595 р. ККПС: 60].

Ми(с)ко – **Мѣ(с)ко**: теди ѿ(т) Мѣ(с)ка и Па(р)хома Кропи(в)нѣньковъ таковіѣ слова чуль, ижъ Па(р)хомъ на Ми(с)ка, брата своего мови(л) [Лохвиця, 1653 р. ЛРК: 18].

Михалѣ(и) – **Миха(л)**: по(д)даныхъ... на (и)мя *Миха(л)ца* а Па(р)хома пыта(л) [1584 р. АКЖМУ: 125] — по(д)даные... Па(р)хо(м) а *Миха(л)*... поведели [1584 р. АКЖМУ: 126].

Михалъ – **Михаило**: панъ *Михалъ* Дорогѣнскии [1395 р. Одн.: 12] — панъ *Михаило* Дорогунскии [1421 р. Одн.: 14].

Myszko – **Michno** – **Mychno** – **Miszko**: *Myszko Paszko filio* — *Michno Paszkowycz* — *Mychno Paszkowycz* — *Miszko Paskowicz* [XVI ст. Керста: 121].

Наумъ – **Наумець**: *Наумъ*, прозываемой *Наумець*, житель рудовскій [Прилуки, 1740 р. ДНРМ: 289].

Нѣстеръ – **Нѣсто(р)**: *Нѣстеръ* Костюченковъ сынъ [Седнів, 1713 р. ДДГ: 197] — мовить *Нѣсто(р)* [Седнів, 1713 р. ДДГ: 198].

Ничипорѣ(и) – **Нечипор** (< жін. *Нечипориха*): як індивідуальне або родове вуличне прізвисько носія (онъ пошоль до *Ничипо(р)ця*, сусѣда, бо его просила *Нечипориха* по(д)рѣзovati пчоль [Лохвиця, 1719 р. ДНРМ: 104];

’ *мель* / ’ *меля* – ’ *мелянь*: приточиласѣ справа ѿ(т) ’ *меля*, ткача, которо(г)[о] Юхъниха за чарку сребную, же у на заутрѣ... вкрадено, а у ѿного ’ *меляна* ѿбѣялася, позивала [Лохвиця, 1655 р. ЛРК: 34].

Палажка – **Полажка**: дѣвки *Палажки* [Володимир, 1594 р. АЮЗР 1/1: 400] — дѣвки *Полажки* [Володимир, 1594 р. АЮЗР 1/1:

400].

Романѣ(и) – Рома(н): зна(ш)ли е(с)мо паро(б)ка на (и)мя *Роман(и)ца* [1587 р. Ящук І: 96] — и поведи(л) то то(т) *Рома(н)* [1587 р. Ящук І: 96].

Серъгѣй – Сѣ(р)ги(й): И на то дали єсмо *Серъгѣю* ’ ратовъскому се(с) нашъ листь [Краків, 1574 р. ДБВ: 192] — па(н) *Сѣ(р)ги(и)* ’ рато(в)ски(и) [Брацлав, 1574 р. ДБВ: 197].

Тимко – Тимофѣй: с притомностью вряду ператинского: Андрѣя Гладкого, сотника, *Тимка Куриленка*, атамана городского [Пирятин, 1689 р. ДГМ: 290] — тот... гаіок продадем пану *Тимофѣю Куриленку*, атаманови городовому пирятинскому [Пирятин, 1693 р. ДГМ: 1021].

Тимошъ – Тимушъ: ска(р)гу свою на *Тимоша* Закроя... преклада(л) [1677 р. ЛРК: 171] — *Тиму(ш)* Закро(й) [1677 р. ЛРК: 171].

Устимъ – Устиманъ: ѿ(т) пно(в) Миха(и)ла и *Устима* на Кевличо(в) Бражи(н)ски(х) [1598 р. ККПС: 92] — пану Миха(и)лу и *Устиману* Бражи(н)ски(м) [1598 р. ККПС: 93].

Ходос – Федос: мимо домовки Церулика *Ходоса* [1693 р. ВКДГМ: 925] — то вчинил *Федос* Целюрык [1693 р. ВКДГМ: 925].

Хома – Фома: передо мъною, ... *Хомою* Сенюковичо(м)ъ [Лохвиця, 1655 р. ЛРК: 34] — передо мъною, ... *Фомою* Сенюковичомъ [Лохвиця, 1655 р. ЛРК: 35].

Юре(и) – Юры(и) – Ю(р) – Ю(р)ко: *Ю(р)* Ивано(в)ски(и) [Житомир, 1605 р. Ящук І: 82] — *Юры(и)* Ивано(в)ски(и) [Житомир, 1605 р. Ящук І: 82] — *Ю(р)ка* Ивано(в)ского [Житомир, 1605 р. Ящук І: 82] — Возний *Юре(и)* Ивано(в)ски(и) [Житомир, 1606 р. Ящук І: 82].

Іакимъ – Іоакимъ: панъ ^зкимъ Калі^зновичъ [1421 р. Одн.: 15] — панъ Іоакимъ Каліановичъ [1436 р. Одн.: 16].

Прізвищеві назви

Григоревич – Григориевич: пн Парфен *Григоревич*, лавник майстратовий, чинил оповедане [1693 р. ВКДГМ: 934] — приточилася справа межи Апанасом Зггурковим, яко поводом, а Парфеном *Григориевичом*, яко позванним [1693 р. ВКДГМ: 961].

Іва(н)ко(в) – Івашков: Па(в)ликъ сы(н) *Іва(н)ко(в)* [Вінниця, 1601 р. ДБВ: 793] — Павлика сына *Івашкова* [Вінниця, 1602 р. ДБВ: 807].

Мацкович – Мацкевич: дворенин господарський панъ Василей *Мацкович* [Луцьк, 1565 р. АЮЗР 8/VI: 165] — она того листу от дворянина господарского пана Василя *Мацкевича* не брала [Луцьк, 1565 р. АЮЗР 8/VI: 165].

Рудый – Рудъ: на (и)ме И[ва](н)ко *Рѣ(и)* [Вінниця, 1601 р. ДБВ: 793] — на (и)ме Івашка *Рѣ(я)* [Вінниця, 1602 р. ДБВ: 807].

Хл±бникови(ч) – *Хл±бни(к)*: Ми(т)ко *Хл±бникови(ч)* [1595 р. ККПС: 66] — Ми(т)ко *Хл±бни(к)* [1595 р. ККПС: 66].

Ойконіми

' *(л)ша(н)ка* – ' *(л)шаныца/ (л)шаница*: ω(д) добрь половицы села ' *(л)ша(н)ки*, алия(с) ' *(л)шаныцы* [Горошки, 1643 р. ДМВН: 234] — з села ' *(л)шаницы*, алия(с) ' *(л)шаньки* [Горошки, 1643 р. ДМВН: 234].

У прикладах: *зна(и)ли е(с)мо паро(б)ка на (и)мя Рома(н)ца* – *и поведи(л) то то(т) Рома(н)* [1587 р. Ящук I: 96]; *по(д)даныхъ... на (и)мя Миха(л)ца а Па(р)хома пыта(л) – по(д)даные... Па(р)хо(м) а Миха(л)...* *поведели* [1584 р. АКЖМУ: 125–126] одна й та сама особа носить ім'я то з суфіксом **-ець**, то без нього. На думку Л.В. Ящук, це, очевидно, свідчить про те, що цей формант був позбавлений експресивного забарвлення². Можливо, суфікс **-ец/-ец'** також оформляв варіант імені або прізвисько людини, щоб виділити її від інших Романів і Михалів у певному середовищі або ж первісно, у час свого виникнення вказував на молодий вік особи.

Писемні пам'ятки XVIII ст. містять низку прізвищевих назв, які за формою є ніби словотвірним варіантом імені, розташованого на першому місці у двочленних іменуваннях. Їхню справжню функцію (патронім, індивідуальне прізвисько, прізвисько батька чи дальшого родича тощо) зараз визначити важко. Пор.: (род.) Івана *Іванця* [Прилуки, 1742 р. ДНРМ: 300]; Степан *Степанець* [Омельник, 1755 р. ДНРМ: 338]; Гаврило *Гаврикъ*; Карпо *Карпча*; Ілко *Ілляшь*; Петро *Петруша* [1756 р. АК 5: 73, 106, 163, 232].

Поступовий перехід імен із суфіксом **-ец/-ец'** з офіційного вжитку в народний антропонімікон, а в офіційній сфері – на другу позицію у двочленних іменуваннях міг бути свідченням природного розвитку української антропонімії, певного добору імен для офіційного вжитку. Такі імена, мабуть, сприймаються як побутові варіанти або прізвиська. Тобто і в свідомості мовців, і в свідомості писарів починає встановлюватися певна межа між народним, побутовим уживанням певної форми імені і тією формою, яку слід записувати в документи.

Те саме можна сказати і про деякі інші суфікси. Наприклад, деякі імена на **-ук/-'ук**, **-чук**, які вживаються у середині XVII ст. як офіційні варіанти (*Не(с)тукъ* Голубиче(н)ко; *Грьцукъ* Савенько; *Яцукъ* Савє(н)ко; *Раду(к)* Жданє(н)ко; *Костюкъ* Макаренко [Р: 29, 41, 41, 59 зв., 136 зв.]), з часом залишаються лише у народному антропоніміконі, потім стають діалектними варіантами. У другій

² Ящук Л.В. Антропонімія Житомирщини XVI–XVII ст.: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Ящук Леся Валеріївна. – Житомир, 2008. – Т. 1. – С. 96.

половині XVII ст. у писемних пам'ятках із імен цієї групи найчастіше трапляється ім'я *Костюк*. Пор.: *Костюк* Кузменко, обывател конотопский [Батурич, 1687 р. Ун 2004, 862]. Деякі з них опиняються з часом у класі прізвищ (*Грицук*, *Костюк*, *Нестук*), одиниці вживаються саме як імена у народній антропонімії аж до початку XX століття; напр.: *Гриньчук* Малы(й) [1649 р. Р 159 зв. (Уманський полк)] – *Гринчук* (власне особове ім'я з території Полтавщини) [1920 р. Яворн.: 162].

Спостерігаємо певну конкуренцію між церковними і народними варіантами, а також виразну тенденцію до частішого вживання народних форм імен. Такі форми, як *Никола*, *Николай*, *Никита* у багатьох пам'ятках трапляються значно рідше, ніж *Микола*, *Миколай*, *Микита*. Та ж тенденція і в Реєстрі Війська Запорозького 1649 року стосовно імен *Николай*, *Никита* – *Микола*, *Миколай*, *Микита*. Часто в пам'ятках одна й та сама особа записана різними варіантами. У пам'ятках першої половини XVIII ст. інколи спостерігаємо іменування однієї і тієї ж особи то іменем *Нестеръ*, то іменем *Несто(р)* (*Нестеръ* Костюченковъ сынъ – мовить *Несто(р)*) [Седнів, 1713 р. ДДГ: 197–198]), хоча кількісно (як і в Реєстрі Війська Запорозького 1649 року) переважає варіант *Нестеръ*. Лише цей варіант трапляється у писемних пам'ятках XVI–XVII стст. із території Житомирщини³. Разом із тим питання функціонування церковних варіантів імен у тодішньому українському суспільстві і їх взаємодії з народними варіантами вимагає окремих досліджень.

Умовні скорочення джерел

- А Акти Житомирського гродського уряду: 1590 р.,
ЖГУ 1635 р. // Підгот. до вид. В.М. Мойсієнко. – Житомир,
2004. – 253 с.
- АК Архів Коша Нової Запорозької Січі. Корпус
документів 1734–1775 / Редкол.: П.С. Сохань (голова),
Г.В. Боряк, В.А. Брехуненко та ін. – Т. 5: Реєстр Війська
Запорозького Низового 1756 року / Упоряд. Л.С. Гісцова
(старший упорядник), Л.Я. Демченко, Т.Л. Кузик,
Л.М. Муравцева. – К., 2008. – 526 с.
- АК Актова книга Житомирського міського уряду кінця
ЖМУ XVI ст. (1582–1588 рр.) / Підгот. до вид. М.К. Бойчук. –
К., 1965. – 192 с.
- А Архив Юго-Западной России, издаваемый

³ Ящук Л.В. Антропонімія Житомирщини XVI–XVII ст.: дис. ...канд. філол. наук : 10.02.01 / Ящук Леся Валеріївна. – Житомир, 2008. – Т. 1. – С. 72.

- ЮЗР Временной комиссией для разбора древних актов. – Киев, 1859–1914. – Ч. 1–8.
- ВК Військові кампанії доби гетьмана Івана Мазепи в документах / Упорядник Сергій Павленко. – К., 2009. – 1056 с.
- ДГМ Документи Брацлавського воєводства 1566–1606 років / Упорядники Микола Крикун, Олексій Піддубняк. Вступ Миколи Крикуна. – Львів, 2008. – 1220 с.
- ДБ Доба гетьмана Івана Мазепи в документах / Упорядник Сергій Павленко. – К., 2007. – 1144 с.
- В ДГ Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.: 3б. документів / Упоряд. В.Й. Горобець. – К., 1993. – 392 с.
- М ДД Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст. (3б. актових документів) / Підгот. до вид. В.В. Німчук, В.М. Русанівський, К.С. Симонова та ін. – К., 1981. – 316 с.
- Г Д Ділова і народно-розмовна мова XVIII ст. (Матеріали сотенних канцелярій і ратуш Лівобережної України) / Підгот. до вид. В.А. Передрієнко. – К., 1976. – 416 с.
- ГВН ДН Картоотека Словника української мови XVI – першої половини XVII ст. Зберігається у відділі української мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України у м. Львові. – Рукопис.
- ДН ДН Керста Р.Й. Українська антропонімія XVI ст.: Чоловічі іменування. – К., 1984. – 152 с.
- РМ ДН Книга Київського підкоморського суду (1584–1644) // Підгот. до видання Г.В. Боряк, Т.Ю. Гирич, Л.З. Гісцова та ін. – К., 1991. – 344 с.
- Ка рт. ЛБ Лексикон словенороський Памва Беринди / Підгот. тексту і вступна стаття В.В. Німчука. – К., 1961. – 272 с.
- Ке рста ЛР Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст.: (3б. актових документів) / Підгот. до видання О.М. Маштабей, В.Г. Самійленко, Б.А. Шарпило. – К., 1986. – 223 с.
- КК КК Берестейська митна книга. – 1583 р. – Оригінал зберігається у ЦНБ АН Литви. – Вільнюс, ф. 16, № 3, арк. 1-100 зв.
- ПС // Підгот. до видання Г.В. Боряк, Т.Ю. Гирич, Л.З. Гісцова та ін. – К., 1991. – 344 с.
- ЛБ Лексикон словенороський Памва Беринди / Підгот. тексту і вступна стаття В.В. Німчука. – К., 1961. – 272 с.
- ЛР Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст.: (3б. актових документів) / Підгот. до видання О.М. Маштабей, В.Г. Самійленко, Б.А. Шарпило. – К., 1986. – 223 с.
- К К Берестейська митна книга. – 1583 р. – Оригінал зберігається у ЦНБ АН Литви. – Вільнюс, ф. 16, № 3, арк. 1-100 зв.
- Ми т. кн. Од Однороженко О. Родова геральдика Русо-Влахії (Молдавського господарства) кінця XIV-XVI ст. – Харків, 2008. – 156 с.
- н. Р Реєстр Війська Запорозького 1649 року: Транслітерація тексту / Підготували до друку: Тодійчук О.В. (головний упорядник), Страшко В.В., Осташ Р.І., Майборода Р.В. – К., 1995. – 592 с.

- Тр. Трійняк І.І. Словник українських імен / Відп. ред. І.М. Желізняк. – К., 2005. – 509 с.
- Ун Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657 – 1687). – Київ ; Львів, 2004. – 1088 с.
- Яв Яворницький Д.І. Словник української мови. – Т. 1
орн. (А–К). – Катеринослав, 1920. – 411 с.
- Ящ Ящук Л.В. Антропонімія Житомирщини XVI–
ук XVII ст.: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Ящук Леся Валеріївна. – Житомир, 2008. – Т. I–II.

Любовь Осташ

К вопросу о вариантности онимов

Рассмотрено параллельное функционирование фонетических и словообразовательных вариантов личных собственных имен, фамильных названий, ойконимов в украинских памятниках письменности XVI–XVII вв. Эти варианты касаются преимущественно одной и той же личности или одного объекта. В алфавитном порядке приведено ряд примеров таких вариантов (с контекстом и паспортизацией), извлеченных из различных памятников письменности, представляющих разные регионы Украины.

Ключевые слова: историческая ономастика, вариант, личное собственное имя, фамильное название, ойконим.

Lyubov Ostash

On variance of proper names

Parallel functioning of phonetic and word building variants of proper personal names, surname names, oykonims in written memorials of XVI–XVII centuries is considered. These variants mainly concerned of one and the same person or one object. A chain of examples of such variants (with context and passportization) taken from different memorials that represent different regions of Ukraine, is given in alphabetical order.

Key words: historical onomastics, variant, name, surname name, oykonim.